



ABD Ulusal Güvenlik Stratejilerinin Evrimi: Değişim Dinamikleri ve Stratejik Süreklilik

Yusuf Zakir Baskın¹

Fatih Tekin²

Özet

ABD'nin ulusal güvenlik politikaları 1947 yılından itibaren kurumsal yapının konsolidasyonu, 1948'de savunma birimlerinin hiyerarşik yeniden yapılanması ve 1986'da çıkartılan Savunma Bakanlığı Yeniden Yapılandırılması yasaları ile tekamül ettirilerek günümüze ulaşmıştır. Bu kapsamda her Amerikan başkanının seçilmesine müteakip bir Uluslar Güvenlik Stratejisi (NSS) hazırlayarak Kongreye göndermesi zorunlu hale getirilmiştir. Bu zorunluluğa düzenli olarak uyulmamakla birlikte ilki 1987 yılında yayımlanan ve son olarak 2022 kamuoyu ile paylaşılan bu raporlar ABD'nin stratejik vizyonunu ortaya koymaktadır. Bu makalede 1947'den itibaren izlenen savunma stratejileri ve politikaları genel çerçeveleri itibariyle ele alınarak ABD'nin savunma vizyonunun tarihsel gelişimi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ulusal Güvenlik, Ulusal Güvenlik Politikaları, Ulusal Güvenlik Stratejileri, ABD.

The Evolution of US National Security Strategies: Dynamics of Change and Strategic Continuity

The national security policies of the USA have evolved since 1947 with the consolidation of the institutional structure, the hierarchical restructuring of the defense units in 1948, and the Department of Defense Restructuring laws enacted in 1986, and have reached the present day. In this context, it has been made mandatory for every American president to prepare a National Security Strategy (NSS) and submit it to Congress after being elected. Although this obligation is not regularly complied with, these reports, the first of which was published in 1987 and last shared with the public in 2022, reveal the strategic vision of the USA. In this article, the defense strategies and policies pursued since 1947 are discussed in their general frameworks and the historical development of the defense vision of the USA is attempted to be revealed.

Keywords: National Security, National Security Policies, National Security Strategies, USA.

¹ Dr. Öğrt.Gör. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Bursa Işıklar Jandarma Astsubay Meslek Yüksek Okulu, Sosyal Bilimler Bölümü, yusuf.zakir.baskin@gmail.com, Bursa/Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-4085-4022, Makale Geliş Tarihi: 04.09.2024, Makale Kabul Ediliş Tarihi: 11.10.2024

² Dr. Araş.Gör. İnönü Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, fatihtekin@inonu.edu.tr, Malatya/Türkiye ORCID ID: 0000-0003-2227-0784,



1. Giriş

Ulusal güvenlik bir devletin siyasi, ekonomik ve askeri çıkarlar doğrultusunda belirlediği değerler ve bu değerleri muhafaza etmeye yönelik çabaları olarak ifade edilebilir. Ulusal güvenlik politikaları ise bu kapsamda tüm devlet faaliyetlerine yön veren üst düzey bir politikanın adıdır³. Ulusal güvenlik kavramı ABD'nin güvenlik politikalarını oluşturma sürecinde en önemli dayanak unsuru olmuştur. Soğuk Savaşın ilk yıllarından itibaren ABD'nin güvenlik politikaları iki temel amaç etrafında şekillenmiştir; Liberal siyasi ve ekonomik düzenin geliştirilmesi ve komünist güçlerin çevrenmesi ve caydırılması. Bu iki temel amaca daha sonra Ortadoğu petrolünün temini ve terörizmle küresel mücadele de eklenmiştir.⁴

Soğuk Savaştan itibaren ABD'nin belirlediği ulusal güvenlik hedefleri hiçbir uluslararası kuruluşun veya anlaşmanın ABD'nin çıkarları için engel teşkil etmemesi, dünya egemenliğinde ABD'ye rakip olacak egemen bir gücün doğmaması, hedef ülkelerin tehdit yeteneği kazanmadan vurulması ve ABD çıkarları için gerektiğinde askeri güç kullanması olmuştur.⁵

Soğuk Savaştan günümüze ABD'nin izlemiş olduğu güvenlik politikaları ve yayımladığı Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde tehditler ve yöntemler zamanla değişse de neredeyse hepsinde ABD'nin sahip olduğunu iddia ettiği demokratik ve insan haklarını savunan ideal değerleri değişmemiştir. Çalışmanın temel sorunsalı ABD'nin yayınlamış olduğu strateji belgelerinin ABD'nin dış politika vizyonunu nasıl tanımladığı üzerine odaklanmaktadır. Bu çalışmanın amacı da ABD'nin yayınlanan Ulusal Güvenlik Strateji belgelerinde hem demokratik ve insan haklarını vurgulayan değerleriyle izlediği politikalar arasındaki çelişkiyi ortaya koymak hem de bu belgelerdeki tehdit algılamalarını ortaya çıkarmaktır. Bu noktada çalışma ABD'nin dış politika vizyonuna dair Türkçe literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca çalışmada ABD'nin ulusal güvenlik yapılanmasına da yer verilerek

³ Fikret Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik: Kavram, Teori, Uygulama*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 2.

⁴ Richard K. Betts, *U.S. National Security Strategy: Lenses and Landmarks*, (Princeton: Princeton University, 2005), 5

⁵ Sait Yılmaz, *ABD İstihbaratı 1947-2013*, (Ankara: Kripto Yayınevi, 2013), 40.



ABD başkanlarının ulusal güvenlik ile ilgili doktrinleri de incelenmiştir. Bu çalışmada, ABD'nin Soğuk Savaş'tan günümüze kadar izlediği ulusal güvenlik politikalarının analizi, nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analiziyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ana kaynağını ABD'nin yayınlamış olduğu Ulusal Güvenlik Strateji belgeleri oluşturmaktadır. Bu belgeler, demokratik ve insan haklarını vurgulayan değerler ile tehdit algılamalarının nasıl şekillendiğini ortaya koymak amacıyla detaylı bir şekilde incelenmiştir.

2. Güvenlik ve Ulusal Güvenlik

“Güvenlik” kelime anlamıyla korku ve tehlikeden uzak olma durumu veya hissidir. Bu tanımlamadan da anlaşılacağı üzere güvenlik kavramı tek boyutlu değildir. Bu tanımlamadan güvenliğin bir psikolojik bir de fiziksel boyutu olduğunu anlamak mümkündür. Tarih boyunca güvenliğin fiziksel boyutu hep daha fazla ön plana çıkmıştır. Ulusal sınırlarını her türlü tehlikeden ve tehditten uzak tutmak devletlerin sahip oldukları güvenlik anlayışlarının temelini oluşturmuştur. Güvenliğin psikolojik boyutu ise öznel yönleri olan nesnel tehditleri içermeyen halkın veya devletin kendini güvende hissetmesi gibi farklı algılamalardan kaynaklanmaktadır.⁶

Güvenlik kavramı hem siyasetin hem de devletin var oluş nedenlerinin içerisinde yer alan bir kavram olmasına karşın “ulusal güvenlik” nitelemesiyle beraber devletin *öncelikli politikası (high politics)* şeklinde ele alınması 20. yüzyıl siyasal panoramasının bir sonucudur. Ulusal güvenlik kavramının temelini ülke sınırlarını ve devletin egemenliğini korumayı amaçlayan ülkesel güvenlik yaklaşımı oluşturmaktadır. Ulusal güvenliğin konusunu ulus devlete yönelik tehditler ve bu tehditlere karşı alınacak önlemler oluşturmaktadır. Ülkesel sınırlar ve devletin egemenliği gibi konular ulusal güvenliğin koruma alanlarını belirtmektedir.⁷

Ulusal güvenlik açısından tehdit algılamaları çoğunlukla anlaşılması zor ve görecelidir. Asıl tehdidin ne olduğu veya nelerin tehdit olabileceği korunmak istenen değerlerin merkezinde yer alan özneye göre değişmiştir. Örneğin devletin egemenliğini sarsacak veya devletin kurumsal yapısının işleyişini bozacak her türden girişim, devlet merkezli yaklaşımlarda tehdit olarak algılanırken bu tehditleri ortadan kaldırmak için demokratik olmayan ve bireysel

⁶ Çağrı Erhan, “ABD'nin Ulusal Güvenlik Anlayışı”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 56, sy. 4 (2001): 78.

⁷ Birdişli, *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik: Kavram, Teori, Uygulama*, 5-28.



özgürlükleri kısıtlayacak önlemler almaktan çekinilmemektedir. İnsan merkezli yaklaşımlarda ise devlet, bireylere hizmet eden ve bireylerin çıkarlarını gözetten bir araç olarak görülmekte liberal ve demokratik değerler ön plana çıkarılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde "Ulusal Güvenlik Yasası" ile ulusal güvenlik kavramı ilk defa dile getirilmiştir. Bu yasanın amacı ABD'nin güvenlik anlayışını yeniden yapılandırmak, kurumsal koordinasyonu sağlamak ve ABD'nin çıkarlarını korumak olsa da ulusal güvenlik kavramının Soğuk Savaş yıllarında bir ideolojiye dönüştüğü söylenebilir. Ulusal güvenlik kavramı ABD'nin müttefiklerini komünizme karşı korumanın yanında Batı değerlerine karşı her türlü meydan okumayı karşılayacak biçimde yeniden tanımlanmıştır.⁸

3. ABD Ulusal Güvenlik Yapılanması

Amerikan Birleşik Devletleri'nde ulusal güvenlik yapılanması anayasaya uygun olarak gelişmiştir. Ulusal güvenlik üzerinde etkili olan güçler ABD Anayasası, ABD başkanı ve ABD Kongresi'dir. ABD'nin kurucuları seçimle başa gelen ve sivil siyasi otoriteyi oluşturan başkanın göreve atandığında silahlı kuvvetlerin başı olarak çalışmasını uygun görmüşlerdir. Aynı zamanda ABD Kongresi'ne orduların toplanması, donmanın oluşturulması ve savunma için vergi toplanması yetkileri ile donatılması uygun bulunmuştur.⁹

26 Temmuz 1947'de çıkarılan "Ulusal Güvenlik Yasası" ile ABD'nin ulusal güvenliği yeniden yapılandırılmış ve ulusal güvenliğin sağlanması için birçok kurum oluşturulmuştur. Bu yasa ile kara ve deniz kuvvetleri bakanlıkları yeni kurulan ABD Savunma Bakanlığı bünyesi altında toplanmış ve ABD'nin istihbarat faaliyetlerini yürütecek olan Merkezi Haber Alma Örgütü (CIA) kurulmuştur. Bu yasanın getirdiği en önemli kurum ise başkana dış politikada ve ulusal güvenlik politikalarında eşgüdüm sağlamasına yardımcı olmak için oluşturduğu ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'dir (United States National Security Council- US NSC). 1947 Ulusal Güvenlik Yasası ABD'nin modern güvenlik yapılanmasının temelini oluşturur.¹⁰

⁸ Fikret Birdişi, "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1, sy. 31 (2011): 152.

⁹ Mehmet Atay, "Amerika Birleşik Devletleri Milli Güvenlik Örgütlenmesi", *Avrasya Dosyası* 6 (2000): 106.

¹⁰ Office of the Historian, "National Security Act of 1947", [https://history.state.gov/milestones/1945-1952/national-security-act#:~:text=The%20National%20Security%20Act%20of,National%20Security%20Council%20\(NSC\).](https://history.state.gov/milestones/1945-1952/national-security-act#:~:text=The%20National%20Security%20Act%20of,National%20Security%20Council%20(NSC).) (10.08.2024).



Ulusal Güvenlik Yasası'nın dış politika da başkana verdiği yetkiler aslında ülkenin geleneksel dış politikasıyla uyuşmamaktaydı. Soğuk Savaş başlarken dönemin ABD Başkanı Harry S. Truman, komünizmin çevrenmesi gerektiğini belirterek kongreden büyük destek almıştır. Oysaki ülkenin kurucuları ABD'nin dış politikada atılğan bir şekilde davranmasını engellemek için başkanın yetkilerini kısıtlamışlardı. Özellikle bazı liderler kurulacak düzenli bir ordunun askeri bir sınıf oluşturarak bireysel özgürlükleri tehdit etmesinden çekinmişlerdir.¹¹

Amerika Birleşik Devletleri'nin güvenlik politikalarının oluşum sürecini daha iyi anlamak adına ulusal güvenlik yapısını oluşturan kurumların incelenmesi önemlidir. Ulusal güvenlik yapılanmasını oluşturan bu kurumlar; ABD başkanı ve elit tabaka, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi, ABD Kongresi, dışişleri bakanlığı ve ABD ulusal güvenliği ile ilgili diğer resmî kurumlardır.

3.1. ABD Başkanı ve Elit Tabaka

Ulusal güvenlik yapılanması içerisinde ABD başkanı merkezi rolü üstlenmektedir. ABD başkanı, ulusal güvenlik açısından temel olarak üç fonksiyonu yerine getirir; kaynak tahsisi, politika planlama, operasyonların koordinasyonu ve izlenmesi. Kaynak tahsisi için başkan Bütçe ve Yönetim Ofisi'ni kullanır. ABD başkanı ABD ordusunun komutanı olarak ülke güvenliğinin en üstteki unsurudur. ABD başkanı; diplomasinin başkanı, yasaların baş icracısı ve silahlı kuvvetlerin komutanı olması gibi birçok role sahiptir. Amerikan yönetiminde başkan ile kişisel dostluğu olan çeşitli gruplar dış politikanın oluşmasında başkana etki edebilirler. 2. Dünya Savaşı sonrası ABD dış politikasını etkileyen "Akıllı Adamlar", 1960 sonrası "En İyi ve En Parlak Grubu" ile Bush döneminde "Şahinler" bu gruplara örnek olarak gösterilebilir.¹²

3.2. Ulusal Güvenlik Konseyi

ABD Ulusal Güvenlik Konseyi (National Security Council), ulusal güvenlik ve dış politika konularını üst düzey ulusal güvenlik danışmanları ve kabine yetkilileri ile görüştüğü başkanın başlıca forumudur. Harry Truman'ın başkanlığından bu yana konseyin görevi, başkana ulusal güvenlik ve dış politika konusunda tavsiyelerde bulunmak ve yardımcı olmaktır.

¹¹ Stephen W. Hook ve John Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, (İstanbul: İnkılap Yayınları, 2016), 52.

¹² Yılmaz, *ABD İstihbaratı 1947-2013*, 23.



Konsey ayrıca, çeşitli hükümet kuruluşları arasında bu politikaları koordine etmek için başkanın ana kolu olarak görev yapmaktadır.

ABD Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC), başkan tarafından yönetilir. Düzenli olarak katılanlar; başkan yardımcısı, dışişleri bakanı, hazine sekreteri, savunma sekreteri ve ulusal güvenlik işlerinden sorumlu başkan yardımcısıdır. ABD Genel Kurmay Başkanlığı, konseyin yasal askeri danışmanıdır. Diğer yürütme organlarının ve ajanslarının başkanları ve diğer üst düzey yetkililer uygun bulunduğu ABD Ulusal Güvenlik Konseyi toplantılarına davet edilir.¹³

ABD Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC), aslında 2. Dünya Savaşı sırasında dönemin ABD Başkanı Roosevelt'in dış politika kişisel yönetim ve tek başına karar alma tarzına tepki olarak çıkmıştır. Kongre, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi aracılığıyla başkanın dış politikada tek başına keyfi kararlar alma ihtimalini azaltmak istemiştir. Günümüzde ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'nin durumu 1947 tarihli Ulusal Güvenlik Yasası'nı hazırlayanların bile beklentilerinin çok ötesine geçmiştir. Ulusal Güvenlik Konseyi artık başkan denetleyen ve kısıtlayan bir kurum olmaktan çıkarak dış ve güvenlik politikalarının entegrasyonu, koordinasyonu ve başkan tarafından kontrolünün bir aracı haline gelmiştir.¹⁴

3.3. ABD Kongresi

ABD Kongresi, komiteler vasıtasıyla ulusal güvenlik konularında etkili olur. Çıkarılan yasalar komitelerin ürünleridir. ABD Kongresi'nde 20 farklı komite bulunmaktadır. Ulusal güvenlik ve dış ilişkiler komiteleri başkanın güvenlik ve dış politika kararlarına etki etmektedir. Kongrenin ayrıca savaş ilanı, devlet harcamalarının tahsisi ve yabancı devletlerle yapılan anlaşmaları onaylama gibi yetkileri de bulunmaktadır.¹⁵

3.4. ABD Dışişleri Bakanlığı

ABD Dışişleri Bakanlığı, güvenlikle beraber dış politikaların tümünde başkana danışman kaynağı olarak hizmet etmek ile beraber ülkenin ve vatandaşlarının menfaatlerini

¹³ The White House, "National Security Council", <https://www.whitehouse.gov/nsc/> (07.06.2024).

¹⁴ Şanlı Bahadır Koç, "Arzın Merkezine Seyahat: ABD Ulusal Güvenlik Konseyi", *Avrasya Dosyası* 11, sy.2 (2005): 246.

¹⁵ The United States House of Representatives, "Committees", <https://www.house.gov/committees/> (07.06.2024).



korumak gibi iki temel işlevi üstlenmiştir. Hükümetin dış işleri fonksiyonunu yerine getirmektedir.¹⁶

3.5. ABD Ulusal Güvenliği İle İlgili Diğer Resmi Kurumlar

Ulusal güvenlikle ilgili resmî kurumlardan birisi Beyaz Saray Yönetim ve Bütçe Ofisi'dir. Savunma bütçesini oluşturur ve başkanın ulusal savunma politikalarının mali boyutlarını karşılar. Başta ABD Savunma Bakanlığı olmak üzere bakanlıkların bütçelerini gözden geçirir ve başkanın önceliklerine uygun olmasını kontrol eder. Ayrıca ABD Hazine Bakanlığı, ABD'nin dış ekonomi politikası ile ilgili istihbaratı toplar ve üretir. Ekonomik vasıtaların gittikçe daha fazla güç unsuru olmaları nedeniyle ABD Hazine Bakanlığı'nın rolü artmıştır.¹⁷

4. Soğuk Savaş Dönemi ABD Ulusal Güvenlik Politikaları

20. yüzyıl öncesi dönemde ABD bir emniyet içerisinde olmuştur. Diğer tarafta 1815'te Viyana Kongresi sonrasında oluşturulan Avrupa kıtasındaki güç dengesi Avrupa'ya bir istikrar getirmiştir. İngiltere, Fransa, Rusya ve Avusturya tarafından etkin bir şekilde sürdürülen bu güç dengesi aynı zamanda ABD'ye George Washington'un "kalıcı ittifaklardan" kaçınma vaadini de tutma imkânı sağlamıştır. Washington'ın başkanlığa veda konuşmasında belirttiği "*bizim için yabancı ülkelere yönelik en büyük davranış kuralımız ticari ilişkilerimizi geliştirmek, onlarla mümkün olan en az siyasi ilişkiye sahip olmak*" düşüncesi uzun yıllar Amerikan dış politikasının temelini oluşturmuştur.¹⁸

George Washington'un halefleri, Washington'ın veda konuşmasındaki tavsiyelerine uyarak Amerika'nın dış politikasını bu doğrultuda oluşturmuşlardır. Bu politikaların sembolleşen hali ise 1823'te ilan edilen Monroe Doktrini'dir. Dönemin ABD Başkanı James Monroe 1823'te kongrede gerçekleştirdiği yıllık konuşmasının bir bölümünde kolonizasyonu reddederek, Avrupa'nın Yeni Dünyadaki ulusların içişlerine ve bağımsızlıklarına karışmamalarını belirtmiştir. Başkan Monroe ayrıca eğer Avrupalı devletlerden birini Latin Amerika devletlerini etkisi altına almaya çalışacak ve onları kontrol etmeye çalışacak olursa

¹⁶ Yılmaz, *ABD İstihbaratı 1947-2013*, 29.

¹⁷ Yılmaz, *ABD İstihbaratı 1947-2013*, 31.

¹⁸ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 52.



bunun dostluğa aykırı bir hareket gözüyle bakılacağını ilan etmiştir.¹⁹ Bu doktrin, Amerika kıtasının Avrupa devletlerinin sömürgeci ve müdahaleci girişimlerine kapalı olduğunu, bu tür müdahalelerin ABD tarafından bir tehdit olarak görüleceğini ifade etmektedir. Aynı zamanda, ABD'nin Avrupa'nın iç işlerine karışmayacağına dair bir taahhütte bulunur. Monroe Doktrini, Amerika kıtasında yeni sömürgeciliği engellemeyi amaçlayarak, ABD'nin bölgedeki liderliğini pekiştiren ve izolasyonist politikaların temelini oluşturan önemli bir ilkedir. ABD dış politikası İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar bu doktrin çerçevesinde şekillendirilmiştir.

12 Mart 1947'de Başkan Harry S. Truman, ABD Kongresi'nin ortak oturumunda ABD tarihinin en önemli konuşmalarından birini gerçekleştirmiştir. Truman konuşmasında totaliter rejimlerin, uluslararası barışın temellerine ve ABD'nin güvenliğine zarar vereceğini açıkça belirtmiş ve ABD Kongresi'nden Yunanistan ve Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardım tahsis edilmesini istemiştir. Bu konuşma Soğuk Savaş'ın ilanı niteliğinde olmuştur. 2 Temmuz 1947'de Batı Avrupa ülkelerinin ekonomik olarak yeniden kalkınmalarını ve Batı Avrupa'da Sovyetler Birliği'nin etkisinin artması riskini önlemek üzere Marshall Planı ilan edilmiştir. Böylece ABD'nin Soğuk Savaş dönemindeki temel stratejisi olan çevreleme politikası başlamıştır.²⁰

Truman'ın stratejilerine ve güvenlik politikalarına yardımcı olacak kurul da 1947 yılında Ulusal Güvenlik Yasası (National Security Act) ile kurulmuştur. Bu yasa ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nin gelecekteki güvenliği için kapsamlı bir program sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda devletin ulusal güvenlikle ilgili departmanları, kurumları ve işlevleri için entegre politika ve prosedürlerin oluşturulmasını sağlamak amacıyla yeniden bir organizasyon oluşturulmuştur. Ulusal güvenliğin koordinasyonu için bir ulusal güvenlik konseyi kurulmuştur. Konseyin görevi, askeri hizmetlerin ve hükümetin diğer dairelerinin ve kurumlarının daha etkin bir şekilde iş birliği yapmasını sağlamak için ulusal güvenlikle ilgili iç, dış ve askeri politikaların entegrasyonu konusunda başkana tavsiyelerde bulunmak şeklinde tanımlanmıştır. Bu yasada ayrıca ABD ulusal güvenliğini tehdit eden uluslararası faaliyetler;

¹⁹ Allan Nevins ve Henry Steele Commager, ABD Tarihi, (Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2015), 198.

²⁰ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 52.



uluslararası terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı, kitle imha silahlarının yayılması ve organize suçlar şeklinde tanımlanmıştır.²¹

Truman Doktrini muhtevasında barındırdığı demokratik değerlere rağmen ilk olarak demokrasinin uygulanmadığı Yunanistan'a askeri yardımlar aracılığıyla uygulanmıştır. Bu bölgede ABD için yönetimin niteliği değil, ülkenin sahip olduğu stratejik konumu önemli olmuştur. Ancak ABD'nin Batı Avrupa'da izlemiş olduğu strateji Truman Doktrini'nin demokratik değerleriyle uyumludur. Yine de bu durum ABD için bir çelişki yaratmıştır. Demokratik olmayıp fakat stratejik bir konuma sahip olan bu ülkelerin korunması Sovyetler Birliği'nin çevrenmesini mümkün kılabilirdi ancak bunun ABD politikalarına olan güvenin zayıflaması ve ABD'nin itibarına zarar verme tehlikesi vardı.²²

Dönemin ABD Başkanı Harry Truman'ın dış politikasının temelini oluşturan ABD Dışişleri Bakanlığı'nda görevli Sovyetler Birliği uzmanı George F. Kennan aynı zaman da Sovyetler Birliği ile mücadele stratejisi olan "Çevreleme Stratejisini" formüle etmişti. Kennan, uzun vadeli bir strateji olan çevreleme için ABD'nin sabırlı, ihtiyatlı ve Sovyetler Birliği'nin eğilimlerine karşı uyanık olması gerektiğini vurgulamıştır. Kennan'a göre çevreleme politikası Sovyetler Birliği'nin dağılması ya da kademeli olarak tükenmesiyle sonuçlanacaktı. Bunun için ABD'nin güçten çok sabır ve dirayete ihtiyacı vardı.²³ George Kennan'ın stratejisi Truman yönetimi tarafından benimsenmiş ve Truman Doktrini ilan edildikten sonra dönemin ABD Dışişleri Bakanı George Marshall, 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada Batı Avrupa'nın ekonomik olarak kalkınmasının gerekliliğini vurgulamıştır. George Marshall'a göre sağlıklı bir ekonomi olmadan dünyada siyasi istikrarın varlığından söz edilemezdi.²⁴

2. Dünya Savaşı sonrasında ekonomik iflasın yanı sıra sosyal ve siyasal kargaşanın da içinde olan Batı Avrupa'daki yönetimler ABD'ye bağımlı olmaya mecbur kalmışlardır. ABD

²¹ National Security Archive, "National Security Act Amendments of 1949", <https://nsarchive.gwu.edu/document/28655-document-11-national-security-act-amendments-1949-10-august-1949> (11.07.2024).

²² Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 45.

²³ Office of The Historian, "Kennan and Containment, 1947", <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/kennan> (06.08.2024).

²⁴ Theodore Allen Wilson, *The Marshall Plan, 1947-1951*, (New York: Foreign Policy Association, 1977), 2-5.



ise Sovyetler Birliği'nin etkisini Batı Avrupa'ya yaymasına müsaade edemeyeceği için bölgenin kalkınmasına yardımcı olmanın bir yolunu bulmak zorunda kalmıştır. ABD Dışışleri Bakanı George Marshall, Avrupalı devletlere birlikte kalkınmaları için bir plan tasarılamaları çağrısında bulunmuştur. ABD bu kalkınma programının fonlarını sağlamayı kararlaştırmıştır. Bu fonların sağlanmasından önce ise Avrupalı Devletler ilk adımı atması ve programı planlaması gerekmiştir. Bu dönem Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü (OECD) Avrupa'nın kalkınmasının maliyetinin 33 milyar Amerikan doları olacağını hesaplamıştır. ABD, Marshall Planı teklifini Sovyetler Birliği dâhil bütün Avrupa ülkelerine sunmuştur. ABD sadece Batı Avrupa ülkelerini davet etmemiştir. Eğer ABD böyle yapmış olsaydı Soğuk Savaşı daha da şiddetlendirerek Avrupa'nın bölünmesinden sorumlu tutulabilirdi. ABD'ye göre Sovyetler Birliği'nin, Marshall Planı'nı reddederek Avrupa'nın bölünmesinden sorumlu olması gerekiyordu. Sovyetler Birliği'nin Marshall Planı'nı kabul etmesi halinde ise ABD yöneticileri ABD Kongresi'nin bu planı desteklemeyeceklerini biliyordu. Nitekim Sovyetler Birliği Marshall Planı'nı reddederek ABD'nin yaptığı bu blöfü görmemiştir.²⁵

1948 yılına gelindiğinde Sovyetler Birliği'nin Berlin'e abluka uygulaması ve Çekoslovakya'da darbe düzenlemesiyle Marshall Planı ile alınan ekonomik tedbirlerin Sovyet yayılmasına yeterince karşı koyamayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca bu durum Sovyetler Birliği'nin saldırgan tutumunun ideolojik olacağı yönündeki güvenleri boşa çıkarmıştır. Askeri tedbirlerin alınmasının gerekliliğinin anlaşılmasından sonra ise 1949'da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization) kurulmuştur. Böylece çevreleme politikasının siyasi ve ekonomik safhasından sonra askeri safhası da gerçekleşmiştir.²⁶

Çevrelemenin askeri safhasını hiç şüphesiz 1950 yılında oluşturulan NCS-68 belgesi oluşturmuştur. Bu belge Soğuk Savaş sırasında ABD Hükümeti tarafından hazırlanan en etkili belgeler arasında yer almaktadır. 1975 yılına kadar da bu belgenin gizliliği korunmuştur. 9 bölümden oluşan bu belge yaşanan krizlerin arka planlarını, ABD'nin temel amaçlarını, Sovyetler Birliği'nin niyetlerini ve mevcut kapasitelerini, ABD'nin mevcut potansiyelini ve

²⁵ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 54-55.

²⁶ Betts, *U.S. National Security Strategy: Lenses and Landmarks*, 13.



mevcut riskleri içermektedir. Özellikle yaşanan krizlerin arka planı açıklanırken yaşanan iki büyük dünya savaşına, imparatorlukların yıkılmasına ve Rusya ile Çin’de gerçekleşen devrimlere değinilmiştir. Uluslararası güç dağılımının da temelden değiştiği vurgulanmıştır. Bu değişimin en önemli nedeni ise Almanya ve Japonya’nın savaşta kaybetmiş olmaları, İngiltere ve Fransa’nın savaş sonrası ekonomik ve siyasi alanlardaki güç kayıpları ve Sovyetlerin güçlenmesi olarak görülmüştür. ABD’nin temel amaçları da tarihsel misyonuna uygun bir şekilde, adaleti sağlamak, demokratik ve liberal değerleri savunmak şeklinde belirtilmiştir. Bu belgenin hazırlanmasında Dean Acheson, Paul Nitze ve George Kennan gibi isimlerin katkıları olmuştur. Bu belgede ABD’nin karşı karşıya olduğu en acil tehditlerden birinin Sovyetler Birliği olduğu ve yakında nükleer silahlar da dâhil olmak üzere daha fazla askeri kapasiteye sahip olacağı için Sovyet tehdidinin büyük ölçüde artacağı vurgulanmıştır. Ayrıca Sovyetler Birliği’ne karşı en etkili eylem tarzının, ABD ordusunun ve silahlarının sahip olduğu muazzam birikim ile karşılık vermek şeklinde olması gerektiği savunulmuştur. NSC-68, Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin hedeflerine uygun olduğunda Sovyetler Birliği ile müzakere olasılığını dışlamamıştır. Fakat Sovyetler Birliği’ni caydırmanın tek makul yolunun, Harry Truman’ın hem konvansiyonel hem de nükleer silahların devasa bir birikimini desteklemesi olduğu sonucuna varılmıştır. Raporda, bu sonucun gerektirdiği askeri harcamalardaki önemli artışı finanse etmek için, hükümetin vergileri artırması ve diğer harcamaları azaltması önerilmiştir.²⁷

1952’de Truman görevi bırakırken ABD çevreleme politikasının sonucu olarak dünyanın dört bir yanında askeri varlığını arttırmış küresel bir aktör haline gelmişti. ABD komünizmle mücadeleyi her kıtada yürütüyordu. Bu mücadeleyle beraber ABD’nin savunma harcamaları giderek artmış ve ordudaki askeri sayısı da 3,5 milyona yaklaşmıştı. NATO’nun kurulup Yunanistan ve Türkiye’nin NATO’ya katılmasıyla beraber ABD, Doğu Akdeniz’de hâkimiyetini kurmuştu.²⁸ Truman dönemi ABD dış politikasının altın çağı olarak

²⁷ Office of The Historian, “NCS-68, 1950”, <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/NSC68#:~:text=NSC%2D68%20outlined%20a%20variety,the%20United%20States%20to%20attain> (12.07.2024).

²⁸ Behlül Özkan, “Soğuk savaş sonrası Amerikan dış politikası”, *SAREM Stratejik Arastirmalar Dergisi* 9, sy.16 (2011): 68.



görülmekteydi. Walker Isaacson ve Evan Thomas 1986 yılında yayınladıkları “The Wise Men: Six Friends and The World The Made” isimli çalışmalarında bu başarının altında yatan nedeni Truman’ın bir savaş kahramanı olması ve halkın ideolojik bir düşmana karşı birleşmesi olarak yorumlamışlardır.²⁹ Her ne kadar bu dönem ABD dış politika yapımının altın çağı olarak görülmüş olsa da Truman yönetiminin kongrenin üstesinden gelmesi hiç de kolay olmamıştır. ABD Anayasası, antlaşmaları müzakere etme yetkisini başkana devretmiş olsa bile kongre kararları araştırabilir, dış politika girişimleri için fonları bloke edebilir ve dış politikayı etkileyen yasaları çıkarabilir. Harry Truman’ın savunma bakanı olarak NATO’nun kurulmasında rol oynayan Robert Lovett, bu durumu ve kongre ile girdikleri mücadeleyi “*tıraş olmak ve apandisi aynı anda aldırma*” şeklinde tanımlamıştır. Marshall Planı’nın hazırlanmasına yardım eden Paul Nitze ise bu süreçte 43 defa kongrenin önüne çıkmak zorunda kalmıştır.³⁰

Truman’ın diğer bir önemli başarısı ise bu süreçte kamuoyunu ikna etmesiydi. Truman yönetimi 250 komünist tümenenden oluşan iyi donanımlı, iyi eğitilmiş bir ordunun Batı Avrupa’yı kolayca istila edebileceğini iddia etmişti. Bu Sovyet üstünlüğü algısı o kadar yaygındı ki ABD medyası Avrupalıların bu tehdidi hafife aldığı düşünüyordu. Nitekim o zamanlar kamuoyu algısı da bu yöndeydi. Neredeyse tüm medya kaynakları, Sovyetlerin 2,5 milyon asker ile savaşa hazır tümenlere sahip olduğunu ve bunların çoğunun Batı Avrupa’yı işgal etmek için planlandığına inanıyordu.³¹ Yaşanan gelişmeler Truman yönetiminin bir anlamda işini kolaylaştırdı böyle bir durumda siyasi muhalefet imkânsızdı. Fakat Alain C. Enthoven ve K. Wayne Smith’in 1971 yılında yayınladıkları “How Much Is Enough? Shaping the Defense Program, 1961–1969” isimli çalışmalarında ABD ve Batı Avrupa kamuoyunda oluşturulan Sovyetler tehlikesine yönelik algının abartıldığını ve Sovyetler Birliği’ne yönelik bu algının 1960’ların ortalarında çöktüğünü belirtmişlerdir. Yine bu çalışmaya göre ABD Ulusal Güvenlik

²⁹ Walker Isaacson ve Evan Thomas, *The Wise Men: Six Friends and The World The Made*, (ABD: Simon & Schuster, 1986): 529-535.

³⁰ Raymond Biesinger, “Neither leading nor ceding America’s bitter internal politics have made economic diplomacy harder”, *The Economist*, 2015, <https://www.economist.com/special-report/2015/10/01/neither-leading-nor-ceding> (01.04.2024).

³¹ Jeffrey M. Cavanaugh, “From the “Red Juggernaut” to Iraqi WMD: Threat Inflation and How It Succeeds in the United States”, *Political Science Quarterly* 122, sy. 4 (2007): 558.



Konseyi'nin SSCB'yi askeri anlamda çevrelemeyi öngören NCS-68 isimli belgesinin hazırlanışı da büyük ölçüde oluşturulan bu algıya dayanmaktaydı. Bu belge aynı zamanda ABD'nin konvansiyonel askeri güçleri bir anlamda tehlike altında görüyordu. Böylece ABD hem savunma harcamalarını arttırdı hem de çevreleme politikası doğrultusunda müttefiklerini askeri açıdan güçlendirmiştir.

Truman'dan sonra başkanlığa gelen Dwight D. Eisenhower'ın Ocak 1957'de ilan ettiği doktrinde bir ülke başka bir devletin silahlı saldırısı altındaysa ABD'den askeri ve ekonomik yardım talep edebilirdi. ABD bu ülkelerin toprak bütünlüğünün ve siyasi bağımsızlıklarının yanında komünizm tarafından kontrol edilen bir ülkenin saldırganlığına karşı da koruyacağını taahhüt ediyordu.³² Eisenhower, Amerikan güvenlik politikasını yeniden yapılandırmayı da amaçlıyordu. Yeni güvenlik ittifakları kurarak, CIA'in çeşitli gizli operasyonlarına onay vermişti. Eisenhower'ın "Yeni Bakış" (New Look) olarak nitelendirdiği bu yeniden yapılandırmada özellikle nükleer silahlara büyük önem atfedilmiştir. Çünkü Amerikan konvansiyonel kuvvetlerinin eğitimi, donanımı ve muhafaza edilmesinin çok masraflı olacağına inanılıyordu. Eisenhower konvansiyonel kuvvetlerden çok nükleer silahların caydırıcılığına bel bağlamıştı. Amerika'nın nükleer gücünün varlığı sadece ABD'nin güvenliği için değil, NATO aracılığıyla korunan müttefiklerin de güvenliği için önemli hale gelmişti.³³

1953 yılında NCS 162/2 raporu Eisenhower'ın Yeni Bakış doktrinin ayrıntılarını ortaya koymaktadır. Bu raporda Sovyetler Birliği, ABD ulusal güvenlik politikasının temel problemi olarak görülmüştür. Sovyet tehdidinin öncelikli olarak ABD'nin güvenliğine, ABD'nin sahip olduğu özgür kurumlarına ve sahip olduğu temel değerlere yönelik olduğu vurgulanmıştır. Raporda ayrıca Sovyetler Birliği'nin ileriki yıllarda güç kaybetmesinin muhtemel olduğu iddia edilmiştir. Yaşanan bu güç dönüşümünün Sovyetler Birliği'nin uzay teknolojileri ve ekonomileri üzerinde olumsuz etkileri olabileceği belirtilmiştir. Bu öngörülere rağmen Sovyetler Birliği'nin nükleer silah kapasitesinin sürekli arttığı belirtilerek sürpriz bir saldırı ile

³² Office of The Historian, "The Eisenhower Doctrine, 1957", <https://history.state.gov/milestones/1953-1960/eisenhower-doctrine#:~:text=Eisenhower%20announced%20the%20Eisenhower%20Doctrine,armed%20aggression%20from%20another%20state.> (10.08.2024).

³³ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 70-71.



karşı karşıya kalma konusunda uyarılar yapılmıştır. Ayrıca raporda Doğu Almanya konusuna da yer verilmiştir. Doğu Almanya'daki ayaklanmaların Sovyet yanlısı hükümeti ve Sovyetler Birliği üzerindeki etkisine yer verilmiştir Raporun diğer bir ilgi çekici öngörüsü de Çin üzerinedir. Sovyetler Birliği ve Çin'in müttefiklik ilişkisinin ortak ideoloji ve ortak çıkarlara dayandığı belirtildikten sonra Stalin'in ölümünden sonraki süreçte Çin'in kendi çıkarları doğrultusunda hareket edeceğine yer verilmiştir. Sovyetler Birliği'ne karşı savunma bölümünde ise askeri güç kapasitenin geliştirilmesinin sürdürülmesi, ABD ve müttefiklerinin Sovyetler Birliği'ne karşı mobilizasyonunun arttırılması vurgulanmıştır. Ayrıca ulusal güvenlik adına alınacak tedbirlerde halk desteğine yer verilmiştir.³⁴

Eisenhower'ın bir yöntem olarak başlattığı Yeni Bakış doktrini Truman'ın ulusal güvenlik politikasından çok radikal bir şekilde ayrılmadığı için tamamen yeni değildir. Selefinin ulusal güvenlik politikası yönetiminden temel farkı, Yeni Bakış doktrininin Eisenhower yönetimi tarafından tanımlanma ve uygulanma biçimi olmuştur. Bu nedenle bir dizi yeni ve ilginç fikir içeriyordu. "Yeni Bakış", ABD'nin ulusal güvenlik gereksinimlerini ve dış politika hedeflerini dengeye getirmek için Eisenhower'ın kararlılığından esinlenmiştir. Bu doktrin sadece ABD'nin değil aynı zamanda özgür dünyanın güvenliğine hizmet için tasarlanmıştır. Yeni Bakış doktrini, Amerikan askeri teşkilatını sınırlı veya sınırsız askeri tehditleri caydırıcı rolüne yoğunlaşmaya zorlamıştır. Nükleer caydırıcılık kusursuz bir mekanizma olmasa bile caydırıcılık kavramı Amerikalı karar vericiler için aşina olmadıkları bir kavram değildir. Bununla birlikte ABD'nin askeri politikası, Eisenhower döneminde olduğu gibi daha önce hiç bu kadar yoğun bir şekilde caydırıcılığa odaklanmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri tarihinde ilk kez, uluslararası krizlerin çözümünde askeri gücün 'gerçek' uygulamasından ziyade 'psikolojik etkisine' bağımlı hale gelinmiştir.³⁵

1961'de başkan olan John F. Kennedy, başkanlık kampanyasında söylemlerini Soğuk Savaş üzerine yoğunlaştırmıştı. Sovyetler Birliği'ne karşı sert bir tutum içinde olacaklarını belirten Kennedy ABD'nin askeri ve nükleer gücünün artırılacağı sözünü vermiştir. Ayrıca

³⁴ Federation of American Scientist, "NCS 162/2", <https://irp.fas.org/offdocs/nsc-hst/> (11.08.2024).

³⁵ Saki Dockrill, *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-61*, (London MacMillan Press. 1996): 267-269.



Küba’da kurulan Sovyet yanlısı hükümetten dolayı Eisenhower yönetimini de eleştirmiştir. Kennedy 20. yüzyılda doğan ilk Amerikan başkanıydı. Soğuk Savaş ve Sovyetler Birliği ile silahlanma yarışı Kennedy’nin siyasi kariyeri boyunca hayati öneme sahip konulardı. Kennedy başkanlık koltuğuna oturduğunda karşılaştığı başlıca sorunlardan biri başta Küba olmak üzere Latin Amerika’da yayılan komünizmdi. Küba’da kurulan Sovyet yanlısı hükümetten dolayı Eisenhower yönetimini eleştiren Kennedy, Küba’da yönetimi elinde bulunduran Fidel Castro’nun düşürülmesi için yapılan planı onayladı. Bu planda özellikle ABD’de sürgünde bulunan Kübalıların yardımıyla beraber Castro yönetimi devrilecek ve yerine komünist olmayan bir yönetim kurulacaktı. Kennedy’nin onayladığı bu operasyon başarısızlığa uğradı ve bu başarısızlığın sorumlusu da Kennedy olarak görüldü. Silahlanma yarışı ve Küba Füze Krizi Kennedy’nin karşılaştığı diğer sorunlardı.³⁶

Kennedy’nin kısa süren başkanlık dönemine rağmen Soğuk Savaş döneminin önemli anlaşmalarından biri olan “Sınırlı Test Yasağı Anlaşması” (The Limited Test Ban Treaty) imzalamıştır. 1963 yılında imzalanan bu anlaşma atmosferde, uzayda ve su altında nükleer silah denemelerini veya başka herhangi bir nükleer patlamayı yasaklamaktadır. Anlaşma 1963 yılında Moskova’da imzalanmıştır. 5 maddeden oluşmaktadır. Bu antlaşmanın taraflarından her biri, kendi yargı yetkisi veya kontrolü altındaki herhangi bir yerde herhangi bir nükleer silah testi patlamasını veya başka herhangi bir nükleer patlamayı yasaklamayı, önlemeyi ve gerçekleştirilmemeyi taahhüt etmektedir. Bu antlaşmanın taraflarından her biri, ayrıca, herhangi bir yerde, herhangi bir nükleer silah test patlamasına veya başka herhangi bir nükleer patlamaya neden olmaktan, teşvik etmekten kaçınacak ve herhangi bir şekilde katılmamakla yükümlü olacaktır.³⁷ Bu antlaşma nükleer silahların gelişmesi ve yayılması üzerinde pratik bir etkiye sahip olmasa bile Soğuk Savaş dönemindeki ilk silah kontrolü antlaşmasıydı. Bu antlaşma ileriki yıllarda yapılan silahların kontrolüne yönelik anlaşmalar için önemli bir emsal oluşturmuştur.

³⁶ JFK Presidential Library and Museum, “Cold War”, <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/jfk-in-history/the-cold-war> (11.07.2024).

³⁷ Office of The Historian, “The Limited Test Treaty, 1963”, <https://history.state.gov/milestones/1961-1968/limited-ban> (10.08.2024).



John F. Kennedy'nin öldürülmesinden sonra 1963'de başkan olan Lyndon B. Johnson, Truman'ın "Çin'i kaybettiği" ve Eisenhower'ın "Küba'yı kaybettiği" gibi "Vietnam'ı kaybetmekle" suçlanmaktan çekiniyordu. Vietnam'da komünist bir rejimin başa geçmesi bir domino taşı misali Asya'nın güneyinde ve dünyanın diğer bölgelerinde başka devrimlere öncülük edebilirdi. Lyndon B. Johnson Vietnam'a sırtını dönemezdi ve ABD'nin sahip olduğu güç ile Vietnam'ı kolayca yenebileceğini düşünüyordu. Vietnam Savaşı'nda işler hiç de Başkan Johnson'un istediği gibi gitmedi. Amerika her ne kadar elinde nükleer gücü bulundursa da gerillalara karşı başarısız oldu. Vietnam Savaşı'ndan sonra ABD'nin her şeye gücünün yettiği imajı yavaş yavaş ölmeye başlıyordu.³⁸

Johnson yönetimi Vietnam Savaşı'nın birincil sorumluluğunu taşıyordu. Ancak tarihçilerin çoğu, Kennedy ve danışmanlarının 1961 ile 1963 yılları arasında verdiği kararların Johnson'ın Vietnam'da askeri çözümler aramasını daha olası hale getirdiğine inanmaktadır.³⁹ Ayrıca 1960'ların başında Latin Amerika'da başlayan komünist hareketler, ABD'nin Monroe Doktrini'nden beri "Arka Bahçesi" olarak gördüğü bu bölgede uluslararası komünizme karşı sert ve önleyici tedbirler almasına yol açmıştır. 1962'de Dominik Cumhuriyeti'nde iktidara gelen Dominik Devrimci Partisi ve anti-Amerikancı lideri Juan Bosch, 1963'te asker güdümlü bir hükümet darbesi ile görevden uzaklaştırılmasından sonra 1965'in başında Bosch yanlısı radikal grupların Donald Reid Cabral hükümetine karşı saldırıya geçmeleri üzerine Amerika Birleşik Devletleri, 28 Nisan 1965'te adaya müdahale etmiştir.⁴⁰ 2 Mayıs 1965'te Johnson, Dominik Cumhuriyeti'ne yönelik müdahale ile ilgili yaptığı konuşmasında yeni doktrinini geçmişe yaptığı referanslarla açıklamıştır:

"Sevgili Başkanımız John F. Kennedy, ölümünden bir haftadan daha az bir zaman önce bize şunları söyledi: 'Bu yarımkürede, başka bir Küba'nın kurulmasını önlemek için emrimizdeki her kaynağı da kullanmalıyız.' Bu, yarımkürenin demokratik güçlerinin ortak eylem ve ortak amacı olacak. Çünkü tehlike aynı zamanda ortak bir tehlikedir ve ilkeler ortak ilkelerdir. Ulusumuzu, sadece Amerika Birleşik Devletleri'ni değil, bu

³⁸ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 93-97.

³⁹ James N. Giglio ve Stephen G. Rabe, *Debating the Kennedy Presidency*, (ABD: Rowman & Littlefield, 2003): 56.

⁴⁰ Kaan Kutlu Ataç ve Mehmet Mert Çam, "Soğuk Savaş: Amerikan Büyük Stratejisi, Johnson Doktrini ve Kıbrıs", *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 16, sy.35 (2020): 611.



yarımkürenin her özgür ülkesini de yok etmek isteyenlere karşı savunacağız. Daha önce de söylediğim gibi kimseyi gömmek istemiyoruz. Ancak gömülmeye de niyetimiz yok”⁴¹

Johnson’ın konuşmasından açıkça anlaşılacağı üzere, Batı Yarımküre’de komünist bir rejime karşı askerî müdahaleler dâhil tüm seçenekler ihtimal dâhilinde olmuştur. Sadece ABD değil, iki kıtada yaşayan tüm Amerikanlar savunulacak bir unsur olarak belirtilmiştir.

Richard Milhous Nixon 1969 yılında göreve geldiğinde ABD yaklaşık 4 yıl boyunca Vietnam’da savaş halindeydi. Ülkenin her köşesinde bir savaş karşıtlığı söz konusuydu. Başkan Nixon ve Ulusal Güvenlik Danışmanı Henry Kissinger, komünizmin küresel çevrenmesi ve kontrgerilla hareketlerini ABD’nin önceliklerinden çıkarmayı hedeflemişlerdi. Aynı zamanda Nixon ve Kissinger ulusal güvenlik konularında karar verme sürecini Beyaz Saray’da toplayarak dışişleri, savunma ve istihbarat birimlerindeki aktörleri etkisizleştirmişlerdir.⁴²

Karar verme sürecinde yaşanan bu gelişmenin arka planında Eisenhower’ın yanında 8 yıl başkan yardımcılığı görevini yürüten Nixon’un dış politikayı iyi öğrendiği düşüncesi yatıyordu. Başkan Nixon, aralarında özel entelektüel bir ilişki bulunan Kissinger ile beraber güvenlik politikalarını Beyaz Saray’da yürütmeye kararlıydı. Kissinger güvenlik politikalarının belirlenmesinin yanı sıra dışişleri bakanlığının sorumluluğuna giren müzakereleri yürütme işini de üstlenmiştir. Çin ile gizli açılım stratejisi, Vietnam müzakerelerinin taktikleri, Orta Doğu mekik diplomasisi ve Sovyetler Birliği ile yumuşama Kissinger’in öncülüğünde tasarlanmış ve yürütülmüştür.⁴³

1970’lere kadar ABD her fırsatta komünizmi çevrelemeye çalışıyordu. Komünist bloğun bölünmesi ve dünyanın diğer bölgelerinde de komünist rejimlerin ortaya çıkmasıyla ABD’nin çevreleme politikası git gide zayıflıyordu. Bu dönemde Richard Nixon ve halefi olan Gerald R. Ford bu değişimlere karşılık olarak yumuşama politikasını izlemişlerdir. Nixon özellikle bu değişikliklere uyum sağlayan daha pragmatik politikalar izlemiştir. Nixon döneminde Çin ile diplomatik ilişkilerin başlatılması, SSCB ile stratejik silahların sınırlandırılması görüşmeleri SALT 1 anlaşmasının imzalanması bu dönemde yaşanan önemli

⁴¹ Miller Center, “Presidential Speeches, Lyndon B. Johnson”, <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/may-2-1965-report-situation-dominican-republic> (12.07.2024).

⁴² James Goldgeier ve Jeremi Suri, “Revitalizing the U.S. National Security Strategy”, *The Washington Quarterly* 38, sy4. (2015): 43-44

⁴³ Koç, “Arzın Merkezine Seyahat: ABD Ulusal Güvenlik Konseyi”, 248.



gelişmeler olmuştur. Bu politikaların öncülüğünü yürüten Kissinger'a göre ABD'nin bu dönemde yapması gereken tek şey rakiplerini demokratikleştirmek için mücadele etmeyi bırakmalı barış ve güvenliği korumak için Sovyetler Birliği ile bir arada var olmalıydı. Kissinger da George Kennan gibi nihai zaferin ABD'nin ahlaki mücadelesinden değil, Sovyet devlet ve toplumunun artan çürümesinden kaynaklanacağına inanıyordu.⁴⁴

1969'da açıkladığı dış politika doktrininde Nixon, ABD'nin askeri tehditlerle karşı karşıya kalan müttefiklerini kara birliklerinden ziyade ekonomik ve askeri yardımla destekleyeceğini belirtmişti. Nixon, ABD'nin artık müttefiklerini tam olarak savunmaya gücünün yetmeyeceğini ABD'nin tüm anlaşma yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmesine rağmen müttefiklerinin kendi savunmalarına önemli ölçüde katkıda bulunmalarını bekleyeceğini de sözlerine eklemiştir. Aynı zamanda, ABD müttefiklerine ABD'nin onları nükleer tehditlerden korumak için nükleer cephaneliğini kullanmaya devam edeceğine dair güvence vermiştir. Aslında Nixon'un bu doktrinini ortaya çıkaran şey, Vietnam Savaşı'nın ABD kaynakları üzerindeki muazzam etkisi olmuştur. Yine de 1969'dan itibaren Nixon yönetimi doktrine sıkı sıkıya bağlı kalmamıştır. Örneğin 1970'te ABD'nin Kamboçya'yı ve 1971'de Laos'u işgalinde ABD kara birlikleri kullanılmıştır. Tarihçiler ve dış politika uzmanları, Nixon Doktrini'nin ABD dış politikasında uluslararası ilişkilerin ikili görüşünden, yani ABD-Sovyet iktidar mücadelesine odaklanmaktan uzaklaşmanın bir parçası olduğu konusunda hemfikir olmuşlardır. Nixon ve ulusal güvenlik danışmanı Henry Kissinger, Amerika Birleşik Devletleri'nin özgürlüğün tek savunucusu olmayacağı, bu sorumluluğu en güçlü müttefikleriyle paylaşacağı bir dünya tasavvur etmekteydiler.⁴⁵

Nixon'dan sonra başkan olan Gerald Ford, Nixon'un dış politikasını ve dış politika danışmanlarını miras almıştır. Ford, Nixon'un baş dış politika danışmanlarından yönetimde kalmalarını istemişti. Ford, Kissinger'ı görevde tutarak Nixon ve Kissinger tarafından son 5 yılda izlenen dış politikayı devam ettirmiştir. Ford, Sovyetler Birliği ile detant, Çin ile ilişkilerin geliştirilmesi ve Güney Vietnam hükümetine Amerikan desteği hedeflerini korumuştur. Ford,

⁴⁴ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 106-109.

⁴⁵ Richard J. Samuels, "Nixon Doctrine", Britannica, <https://www.britannica.com/event/Nixon-Doctrine> (08.08.2024).



Sovyetler Birliği ile detantı yani yumuşamayı (detente) sürdürmeyi ummuştur. Detant, Sovyetler Birliği ve ABD arasındaki İkinci Dünya Savaşı sonundan beri var olan gerilimleri azaltma çabasıydı. Fakat bu detant politikası iç siyasette ciddi tepkilere neden olmuştur. Hem cumhuriyetçi hem de demokrat partideki muhafazakrlar Ford'un Sovyet tehdidini hafife aldığını ve detantın ahlaki açıdan iflas etmiş bir politika olduğunu iddia ediyorlardı.⁴⁶

1977'de başkan olan Jimmy Carter, Amerikalıların eski başkanlarda eksik gördükleri ahlaki erdemlerin somut bir rneği gibi duruyordu. Carter Amerikan halkının, Vietnam ve Watergate travmaları sonrası ahlaki yenileşme ve ruhsal uyanma ihtiyacını güçlü ve ikna edici bir şekilde anlatmıştır. Başkan Woodrow Wilson'ın idealizminden yararlanan Carter, insan haklarını Amerikan dış politikasının uygun temeli olarak tanımlamıştır. Detant dönemi ABD başkanlarından biri olan Carter'ın yeni dünya düzeni vizyonunu evrelemeden ziyade insan hakları oluşturmuştur. Karşılıklı bağımlılığın farkında olan Carter, Soğuk Savaş'ta meydana gelecek herhangi bir nükleer savaşın dünyanın tüm köşelerini etkileyeceğini ve dünyanın büyük bir kısmını yaşanmaz kılacağını kabul ediyordu. Bununla birlikte Carter Ortadoğu'da Eisenhower doktrininin devamını savunmuştur. Carter açısından Ortadoğu ABD için hayati bir öneme sahipti. Dönemin Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat ile İsrail Başbakanı Menahem Begin tarafından imzalanan Camp David Sözleşmesi, Carter döneminin bir başarısı olarak grlmştir. Carter bu dönemde Ortadoğu'da barışı teşvik etmek amacıyla İsrail-Filistin arasında iki devletli bir çözümü desteklemiş ve barışı teşvik etmek için çaba göstermiştir.⁴⁷. Carter yönetimi, Filistin-İsrail çatışmasında insan haklarını temel alarak daha dengeli bir politika izlemeye çalışmıştır. Özellikle Camp David Anlaşması sürecinde, ABD'nin sadece İsrail'in değil, Filistin'in haklarını da dikkate alarak bir çözüm arayışı içinde olduğu gözlemlenmiştir.

Carter'ın yenidoğya düzeni politikasına en büyük meydan okuma Sovyetler Birliği'nden gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu petrol sahalarına ulaşmak için muhtemel

⁴⁶ Miller Center, "Gerald Ford: Foreign Affairs", John Robert Greene, <https://millercenter.org/president/ford/foreign-affairs> (10.08.2024)

⁴⁷ The Carter Center, "Waging Peace, Fighting Disease, Building Hope", https://www.cartercenter.org/countries/israel_and_palestine.html (06.10.2024).



bir sıçrama tahtası olarak gördüğü Afganistan'ı işgalinin ardından SALT 2 Anlaşmasını onaylamayı reddetmesi Nixon'un yumuşama ve Carter'in yeni dünya düzeni politikalarının her ikisini de 1980'e gelindiğinde sona erdirmiştir.⁴⁸

Carter'ın dış politika yönetimi, selefleri tarafından kurulan yapıları basitleştirme tercihini yansıtıyordu. 20 Ocak 1977'de yayınlanan PD/NSC-1 ve PD/NCS-2 başkanlık direktifiyle Carter, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi kurumlarını ve bu kurumlarının inceleme konularını ve analiz yöntemlerini yeniden yapılandırmıştır. Kurulan Politika İnceleme Komitesi ile birlikte uluslararası ekonomi politikası gibi konular bu komitenin kapsamına girmiştir. Kurulan diğer bir komite Özel Koordinasyon Komitesi, silahların kontrolü, istihbarat ve kriz yönetimi gibi belirli konularla ilgili dış politikanın koordinasyonu ve uygulanması gibi alanları kapsıyordu. Carter, dış politikasının birçok felsefi kökenini dile getirmiştir. Bu dış politika, barışın sürdürülmesi, insan hakları arayışı, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi, uluslararası iş birliğinin gerekliliği ve Doğu-Batı kaygıları yerine gelişmekte olan dünyaya odaklanmayı vurgulamıştır. Carter, bu politikayı tanımlarken, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyanın sorunlarının yanıtlarına tek başına sahip olmadığını kabul ederek "*Adil ve istikrarlı*" bir uluslararası düzen yaratmak hedefini benimsemiştir.⁴⁹

1981 yılında eski bir film yıldızı olan Ronald Wilson Reagan ABD'nin başkanı olduğunda Soğuk Savaş'ın yumuşama dönemi geride kalmıştı. Reagan döneminde yayımlanan ulusal güvenlik stratejisinde ABD ulusal çıkarlarına yönelik en büyük tehdidin Sovyetler Birliği olduğu defalarca tekrar ediliyordu. Liberal bir ekonomi sistemi, serbest piyasa ekonomilerinin gelişimi ve demokratik kurumların varlığı ABD'nin başlıca ulusal çıkarlarını oluşturuyordu. Bu ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi'nde Sovyetler Birliği'nin hegemonyasını zayıflatmak için her türlü askeri tedbirlerin alınması, askeri ve nükleer kapasitenin artırılması amaçlanıyordu. Askeri tedbirlerin yanı sıra totaliterlik ve demokrasi arasındaki önemli manevi ayrımlar da kamuoyuna açıklanmalıydı. Sovyetler Birliği'nin çevrelenmesine karşı yürütülecek güvenlik ve dış politikalarının enstrümanlarını müttefiklerle ilişkiler, ABD'nin ve

⁴⁸ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 115-131.

⁴⁹ Office of The Historian, "Carter's Foreign Policy", <https://history.state.gov/departmenthistory/short-history/carter> (10.08.2024).



müttefiklerinin güvenliğinin sağlanması, ekonomik yardımlarla ABD'nin liderlik rolünün pekiştirilmesi ve askeri güç oluşturmaya yönelik adımlarıyla. ⁵⁰

Reagan'ın Sovyetler Birliğine yönelik söylemleri ve askeri harcamalardaki artışlar Yuri Andropo ve Konstantin Chernenko tarafından öfkeyle karşılanmıştır. Bu nedenlerle 1980'lerin ikinci yarısı İkinci Soğuk Savaş olarak da tanımlanmaktadır.⁵¹ Bu İkinci Soğuk Savaş'ın izleri Latin Amerika'da da kendisini göstermiştir. Reagan yönetimi komünist ayaklanmalarla mücadele eden Üçüncü Dünya ülkelerine askeri ve ekonomik yardımı genişletmiştir. Komünist hükümetlerin olduğu ülkelerde ise gerilla hareketlerini ve muhalif güçleri aktif olarak desteklemiştir. 1980'lerde ABD, El Salvador'daki hükümetleri Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (Frente Farabundo Marti para Liberacion Nacional) ile yaptıkları savaşta desteklemiştir. ABD ülkeye yaklaşık 4 milyar dolar askeri ve ekonomik yardım yapmıştır. Aynı şekilde Nikaragua'da komünist Sandinista hükümetini devirmek için anti-Sandinista gerillalarını eğitmiş ve askeri yardımlarda bulunmuştur.⁵²

Başkan Reagan, kamuoyunu ve kongreyi eski başkanların yürüttükleri yumuşama ve detant politikalarının ABD'yi zayıflattığına ikna etmişti. Reagan yönetimi, Sovyetler Birliği'yle Doğu Avrupa'da ve üçüncü dünya ülkelerindeki müttefikleriyle mücadele üzerine yoğunlaşmıştır.⁵³ Başkan Reagan 23 Mart 1983 tarihli bir konuşmasında ABD'nin savunma politikasının basit bir dayanağı olduğunu söyleyerek ABD'nin saldırgan politikalar benimsemediğini aksine özgürlük ve barışı korumak için saldırganlığa karşı caydırıcılık politikaları ürettiklerini ve üretmeye devam edeceklerini belirtmiştir. Caydırıcılık kavramını da tanımlayan Reagan, caydırıcılığı ABD'nin ve müttefiklerinin hayati çıkarlarına saldırmayı düşünen herhangi bir düşmanın karşılaşacağı risklerin, potansiyel kazançlarından daha büyük olacağına ikna etmek olarak tanımlamıştır. ABD'nin caydırıcılığı daha etkin kullanmak için askeri gücünün ve nükleer kapasitesinin artması gerektiğine inanan Reagan, Sovyetler

⁵⁰ Office of The Secretary of Defense, "National Security Strategy of the United States 1987", <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).

⁵¹ Halliday, *The Making of Second Cold War*, 1989

⁵² Britannica, T. Editors of Encyclopaedia. "Ronald Reagan." *Encyclopedia Britannica*, October 3, 2024. <https://www.britannica.com/biography/Ronald-Reagan> (06.10.2024).

⁵³ Goldgeier ve Suri, "Revitalizing the U.S. National Security Strategy", 45



Birliği'nin elinde bulundurduğu nükleer silahlara karşıda Stratejik Savunma Girişimi (SDI) önermiştir. Geliştirilecek olan uydu teknolojileri sayesinde Sovyetler Birliği'nin sahip olduğu nükleer silahlar etkisizleştirilebilecekti.⁵⁴

Sovyet bloğunun çöküşü 1989 yılında George H. Bush'un başkan olmasından önce başlamıştı. Bazı analistler ve özellikle çevreleme politikasının yaratıcısı olan George Kennan bile Soğuk Savaş'ın fiilen bittiğini beyan etmişti. Bush başkan olduğunda Sovyetler Birliği ile yeni ilişkisini nitelemek için Soğuk Savaş tabirini kullanmayacağını söyleyerek temel görevini Sovyetler Birliği'ni uluslararası topluma entegre etmek olacağını belirtmiştir. Bush'a göre Amerikan dış politikasının temel görevi, bu tarihi dönüşümü mümkün olduğunca yumuşak bir şekilde yönetmekti.⁵⁵ 1990 yılında yayımlanan ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'nde ABD kendisini küresel bir güvenlik duygusu içerisinde hissetmiştir. 1990'lara kadar ABD'nin ulusal güvenlik politikalarını şekillendiren ve ulusal güvenliğe tehdit olarak görülen Sovyetler Birliği'ne bu strateji belgesinde neredeyse hiç değinilmemiştir. ABD'nin çıkarları ve hedefleri tanımlanırken ekonomik ve siyasi konular ön planda olmuştur.⁵⁶

5. Soğuk Savaş Sonrası ABD Ulusal Güvenlik Politikaları

Soğuk Savaş'ın son bulması uluslararası yapıdaki dönüşüm ve değişimler beraberinde ABD de güvenlik algılamalarını değiştirmiş ve tehdit unsurlarını çeşitlendirmiştir. 1991'de yayımlanan ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'nde Dünya'yı ikiye bölen mücadelenin bittiği, Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle temel sorunların çözüldüğü belirtilmiş ve yeni dünya düzeni tanımlaması yapılmıştır. Bu yeni dünya düzeni ABD için büyük umutlar vaat etse de bu yeni dönem belirsizlikleri de beraberinde getirmiştir.

1991 yılındaki ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'nde ABD'nin Soğuk Savaş döneminde yaşadığı sorunlardan farklı sorunlarla karşı karşıya olduğu belirtilmiştir. Bu strateji belgesinde ABD'nin dış politikadaki önceliğinin müttefik ve dost ülkelerle iş birliği içinde olması gerektiği vurgulanmıştır. Soğuk Savaş dönemindeki çatışma ortamının geride

⁵⁴ Ronald Reagan Presidential Library & Museum, Address to the Nation on Defense and National Security, <https://www.reaganlibrary.gov/archives/speech/address-nation-defense-and-national-security> (10.08.2024).

⁵⁵ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 157-158.

⁵⁶ Office of the Secretary of Defense, "National Security Strategy of the United States March 1990", <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).



kalmasıyla ABD'nin önceliği bu çatışma ortamının yerini alacak barış, güvenlik ve iş birliğinin olduğu yeni bir dünya düzeninin tesisi olmuştur. Ekonomik ve siyasi özgürlüğün olduğu, insan haklarının ve demokratik kurumların geliştiği istikrarlı ve güvenli bir dünyanın varlığı ABD'nin temel hedefleri olmuştur.⁵⁷

1991 yılında yayınlanan strateji belgesinde ABD'nin temel hedefleri bir anlamda ABD'nin uluslararası alanda izleyeceği politikaları da şekillendirmiştir. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra ABD neredeyse küresel bir hakimiyet rolüne bürünmüştür. Bu durumun politikaya yansımaları ise Birinci Körfez Savaşı'nda olmuştur. 1990-1991 arasında gerçekleşen bu savaşta ABD önderliğinde İngiltere, Fransa, Mısır, Suudi Arabistan, Kuveyt'in de aralarında olduğu 37 ülke Irak'a karşı bir koalisyon oluşturmuşlardır. ABD'nin böylesine geniş çaplı bir koalisyona öncülük etmiş olması o dönem yayınlanan strateji belgesinde ABD'ye biçilen rolü ile uyumluluk göstermektedir.

Soğuk Savaş bittikten sonra Bill Clinton başkanlık yarışında ülke içindeki ekonomik yenilenmelere odaklanacağını belirtiyordu. Sovyetler Birliği tehdidinin ortadan kalkmasıyla beraber savunma harcamalarını sosyal programlamalara kaydırmayı umuyordu.⁵⁸ Clinton Amerikan dış politikasına, genel olarak Bush'un "Yeni Dünya Düzeni" ruhuyla uyumlu ve liberal enternasyonalizm stratejisine benzeyen bir rol çizdi. Amerikan ekonomisinin geleceği ve ülke ekonomisinin görünümü hakkındaki derin ulusal kaygıların son derece farkında olan Clinton'un politikasında belirgin bir şekilde yer almıştır.⁵⁹

1994'te yayımlanan ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'nde de bu ekonomik kaygılara yer verilmiş ve ABD için jeostratejik öneme sahip ülkelerde ne kadar çok ekonomik liberalleşme elde edilirse ABD'nin de o kadar ekonomik refah içinde olacağı belirtilmiştir. Bu strateji belgesi ayrıca Soğuk Savaş dönemi tehditlerinin değiştiğini ABD'nin algıladığı ulusal güvenlik tehditlerinin sadece askeri olmadığı "terörizm, uyuşturucu trafiği, hızlı nüfus artışı, çevresel bozulmalar ve mülteci akını" gibi konuların da güvenlik tehdidi olabileceği

⁵⁷ Office of the Secretary of Defense, National Security Strategy of the United States August 1991, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).

⁵⁸ Goldgeier ve Suri, "Revitalizing the U.S. National Security Strategy", 44.

⁵⁹ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 190-191.



vurgulanmıştır. Güvenliğin artırılması, ülkede refah düzeyinin artırılması ve demokrasinin teşviki ABD'nin başlıca amaçları içerisinde yer almıştır.⁶⁰

Bill Clinton, dış politika söylemlerinde her ne kadar demokratik kavramları kullansa da Soğuk Savaş'tan galip çıkmanın verdiği özgüvenle uluslararası sorunların çözümü için diplomasiye değil çoğunlukla askeri müdahalelere başvurmuştur. Clinton yönetimi Soğuk Savaş'ın mirası olan NATO'yu ve ABD'nin diğer bölgesel ittifaklarını tek kutuplu dünyada ABD'nin hegemonyasının devamı olarak kullanmaya başlamıştır. Clinton döneminde Bosna ve Kosova'da düzenlenen askerî harekâtlar ise ABD ordusunun Avrupa'nın güvenliği için vazgeçilmez olduğunun da tekrar anlaşılmasını sağlama amacı taşımaktaydı.⁶¹

11 Eylül Saldırıları ABD için bir dönüm noktası olmuştur. New York ve Washington D.C.'ye yapılan bu saldırılar Amerikalıların zarar görmezlik duygusunu paramparça etmişti. Bu saldırılar, Amerika'nın ezici gücü ve nüfusuna rağmen kendini savunma kabiliyetinin sınırlarını açıkça gösteriyordu. Başkan Bush bu terörist eylemleri bir savaş nedeni ilan etti ve bu eylemleri gerçekleştirenlerle onlara destek olanlar arasında hiçbir ayırım yapmayacağını duyurdu. George W. Bush 20 Eylül 2001'de ABD Kongresi'ndeki konuşmasında, "*Her bölgedeki her devletin şimdi vermesi gereken bir karar var. Ya bizimle birliktesiniz ya da teröristlerle*" ifadelerini kullandı. Bu sözler ABD'nin izleyeceği politikaların da rotasını çiziyordu. 2002 yılının Ocak ayında Ulusa Sesleniş Konuşmasında, Başkan George W. Bush, terörist gruplarla birlikte Irak, İran ve Kuzey Kore yönetimlerini, ABD'yi yok etmek için küresel bir komploda birleştiren "şer eksenini" (Axis of evil) olduğunu ABD'nin bunlara karşı durduğunu beyan etmişti. Başkan Bush, ulusun önündeki görevini; her cephede, terör ve onun temsil ettiği kötülüğe karşı küresel çapta bir savaş düzenlemek olarak tanımlamıştı. Bu açıklamalar 2002 yılının Eylül ayında açıklanan ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'nin alt yapısını oluşturuyordu.⁶²

11 Eylül Saldırıları sonrası süreçte hazırlanan bu ulusal güvenlik stratejisinde ABD'nin izleyeceği güvenlik politikasının temelleri ve önceliklerinin neler olduğu belirtilmiştir. Başkan

⁶⁰ Office of the Secretary of Defense, A National Security Strategy of Engagement and Enlargement July 1994, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy> (09.08.2024).

⁶¹ Özkan, "Soğuk savaş sonrası Amerikan dış politikası", 79-80.

⁶² Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 276-287.



George W. Bush'un yazısının olduğu giriş metninde, ABD'nin kendisine karşı ortaya çıkacak olan tehditler tamamen gelişmeden önce ABD'nin bu tehditlere karşı harekete geçeceği ifade edilmiştir. Siyasi ve iktisadi özgürlüğün desteklenmesi, diğer devletlerle barışçıl ilişkilerin geliştirilmesi ve insan onuruna saygı duyulması hedefler arasında belirlenmiştir. Bu hedefler çerçevesinde izlenecek politikaların ana başlıkları ise küresel terörizmi yenmek için ittifakları güçlendirmek, bölgesel çatışmaların önlenmesinde diğer devletlerle iş birliği yapmak, düşmanların ABD'yi ve müttefiklerini kitle imha silahlarıyla tehdit etmesini önlemek ve serbest piyasa ve ticaret sayesinde yeni bir küresel ekonomik büyüme hamlesi içine girmek olmuştur.⁶³

ABD'nin George W. Bush dönemi ulusal güvenlik stratejileri; tek taraflılık, askeri kapasitenin ve sert gücün ön plana çıkması etrafında şekillenmiştir. 2008 yılından itibaren Bush dönemin sonuna doğru yumuşak güç, diplomasi daha fazla öne çıkmaya başlasa da sert güçten tamamıyla vazgeçilmemiştir.

2008 yılında başlayan ekonomik kriz ile birlikte Cumhuriyetçiler halkın desteğini kaybetmiştir. Kasım 2008'de seçimleri Demokrat Parti adayı Barack H. Obama kazanmış ve ABD'nin 44. başkanı olmuştur. Obama'nın yeni başkan olarak seçilmesi Bush yönetimine yapılan eleştirilerden dolayı sadece Amerika halkında değil tüm dünya genelinde bir değişim beklentisi yaratmıştır.⁶⁴

20 Ocak 2009'da göreve başlayan Obama dış politikada yeni ve çok farklı bir yol çizmiştir. Yeni başkanın gündeminde üç temel hedef vardı. İlk olarak ABD yıllarca süren soyutlamandan sonra uluslararası topluma katılacaktı. Eski Başkan George W. Bush, uluslararası hukukun, Birleşmiş Milletler'in ve Uluslararası Ceza Mahkemesi gibi kurumların Amerika'nın egemenliğini kısıtladığını iddia etmişti. Oysa Obama bu örgütlerin ABD'yi daha güvenli kılacağına inanıyordu. İkinci olarak Obama, Amerika'nın çıkarlarını geliştirmede ve elde etmede başlıca yöntemin ABD'nin "yumuşak gücüne" (soft power) dayanacağını bildirmişti. Ülke, kendi demokratik ilkelerine ve değerlerine uygun olarak yaşayacaktı ve kendi

⁶³ Office of the Secretary of Defense, "The National Security Strategy of the United States of America September 2002", <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).

⁶⁴ İsmail Ermağan, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Dış Politikası - Obama Dönemi ve Ak Parti", Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi, 3, sy.2 (2012): 28.



örneği aracılığıyla yurtdışında siyasi reformlara ilham vermeyi amaçlayacaktı. Son olarak Obama, ABD'nin diplomasiyi dış politikanın esas aracı olarak kullanacağını ifade etmiştir.⁶⁵

Obama yönetiminin dış politika ve güvenlik yaklaşımının önceliklerini içeren ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi 2010 yılında yayımlanmıştı. 2010 yılındaki belgede dönemin ABD Başkanı Obama tarafından kaleme alınan önsözünde, ABD'nin gücü ve etkisinin temelini yeniden inşa eden bir ulusal yenilenme ve küresel liderlik stratejisinin takip edilmesinin gerekli olduğu ifade edilmiştir. Küreselleşmenin getirdiği birkaç olumsuz duruma da değinilen bu belgede özellikle; uluslararası terörizm, ölümcül teknolojilerin ve silahların yayılması, ekonomik kriz ve iklim değişikliği konularına yer verilmiştir. Bu belgede “*Önümüzdeki savaşlarda mücadele ederken, bunların ötesindeki ufukları görmeliyiz*” ifadelerini kullanan Obama, askeri üstünlüğün muhafaza edilmesini gerek gördüğü kadar askeri gücü tamamlayıcı araçlara da yatırım yapılmasını gerekli görmüştür. Ayrıca bu belgede ABD'nin ilgi alanlarını ve ulusal çıkarlarını “güvenlik”, “refah”, “değerler” ve “uluslararası düzen” başlıkları altında tanımlanmıştır. Bölgesel çatışmalar, nükleer silahların yayılması küresel ısınma gibi birçok alandaki güvenlik konularına ilişkin olarak, karşılıklı iş birliğinin ve diyalogun gerekliliği üzerinde durulmuştur.⁶⁶

Obama yönetimi 5 yıl aradan sonra ikinci bir ulusal güvenlik stratejisini yayımlamıştır. 2015'te yayımlanan ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi giriş ve sonuç kısmının dışında 2010'da yayımlanan belge gibi “güvenlik”, “refah”, “değerler” ve “uluslararası düzen” olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır. ABD'nin çıkarlarına yönelik tehditler olarak ABD'nin topraklarında yıkıma neden olabilecek saldırılar, küresel ekonomik kriz, küresel çapta yaşanacak ekonomik durgunluk, kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, enerji piyasalarında yaşanacak ciddi sorunlar, zayıf ve başarısız devletlerin neden olduğu güvenlik sorunları sıralanmıştır. ABD'nin değerleri tanımlanırken ABD'nin sahip olduğu demokratik yönetimi benimsediği değerler sebebiyle örnek bir lider olduğunu ve küresel sorunlarla mücadelelerde liderliğe ehil partnerlerle birlikte devam edileceği belirtilmiştir. Güvenlik

⁶⁵ Hook ve Spainer, *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, 276-287.

⁶⁶ Office of the Secretary of Defense, “National Security Strategy of the United States of America May 2010”, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).



bölümünde ise El Kaide ve IŞİD başta olmak üzere terörist grupların neden olduğu tehditlere karşı kolektif bir şekilde mücadele edileceği vurgulanmıştır. Uluslararası güvenliğin sağlanması için müttefiklere büyük işler düştüğünü, bundan dolayı NATO üyesi ülkeler ile Asya-Pasifik'te ABD'nin müttefiki olan ülkelerin önemi belirtilmiştir. Refah başlıklı bölümde ise ABD ekonomisinin hala dünyanın en büyük, açık ve yenilikçi ekonomisi olduğu vurgulanmıştır. Rusya-Ukrayna Krizi sebebiyle yaşanan enerji güvenliği sorununa dikkat çekilerek bu konuda ABD'nin hedefleri; enerji kaynaklarını çeşitlendirmek, enerji alanında rekabetçi bir piyasa düzeni kurmak, Arktik ve Asya bölgelerinde enerji politikaları kapsamında ortaya çıkabilecek çatışmaları çözmek olarak sıralanmıştır. Uluslararası düzen başlığı altında Asya-Pasifik bölgesindeki deniz sınır anlaşmazlıkları ve Kuzey Kore'nin yol açtığı tehdide değinilerek bu bölgedeki güvenlik dinamiklerinin çatışma oluşturma riski bulunduğu dile getirilmiştir.⁶⁷

Obama'dan sonra başkanlık koltuğuna oturan Donald Trump ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgesi'ni 18 Aralık 2017'de yayınlamıştır. Belgenin giriş kısmında ABD şu şekilde tanımlanmıştır:

“Güvenli, müreffeh ve özgür bir Amerika, yurtdışına liderlik etme gücü, özgüven ve iradesine sahip bir Amerika'dır. Barışı koruyabilen, özgürlüğü koruyabilen ve Amerikan halkı için kalıcı avantajlar yaratabilen bir Amerika'dır. Amerika'yı ilk sıraya koymak, hükümetimizin görevi ve dünyadaki ABD liderliğinin temelidir”⁶⁸.

Girişteki son cümle Trump'ın tüm politikalarını özetler şekildedir. Giriş kısmında vurgulanan diğer bir önemli cümle ise güçlü bir Amerikan'ın sadece kendisi için değil müttefikleri için de hayati bir öneme sahip olduğu cümlesidir. Bu belgede başkanın ABD ulusal güvenlik stratejisine ilişkin vizyonu ana hatlarıyla ortaya konulmuştur. Bu strateji belgesi temelde anavatani, Amerikan halkını, Amerikan yaşam tarzını ve Amerikan refahını korumak üzerine şekillenmiştir. Bu belgenin “Bölgesel Bağlamda Strateji” bölümünde Sovyet

⁶⁷ Office of the Secretary of Defense, The National Security Strategy of the United States of America February 2015, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).

⁶⁸ The White House Archive, President Donald J. Trump Announces a National Security Strategy to Advance America's Interests 2017, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-announces-national-security-strategy-advance-americas-interests/> (07.06.2024).



komünizminin tehdidi ortadan kalksa da yeni tehditlerin ABD'nin iradesini test ettiği ve Rusya'nın, ABD'nin Avrupa'ya olan bağlılığının güvenilirliğini zayıflatmak, transatlantik birliğini zayıflatmak, Avrupa kurumlarını ve hükümetlerini zayıflatmak için yıkıcı önlemler kullandığını iddia etmektedir. Ayrıca yine bu bölümde Rusya'nın, Gürcistan ve Ukrayna'yı işgal ederek bölgedeki devletlerin egemenliğini ihlal ettiğine yer verilmiştir.

ABD'nin mevcut başkanı Joe Biden'ın göreve başlamasından 1 yıl sonra 2022 yılında yayınlanmış olan Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi ABD'nin uluslararası alandaki rolüne atıf yapmaktadır. Özellikle iki önemli tehdide bu belgede dikkat çekilmiştir. Bunlar iklim değişikliği ve bölgesel jeopolitik rekabettir. ABD'nin bu konulara yaklaşımı ve atacağı adımların geleceği şekillendireceği ve bu çağın bir çatışmalar çağı mı yoksa istikrar çağı mı olacağını belirleyeceği bu belgede vurgulanmıştır. Bu belgede ABD için iklim değişikliği, gıda güvensizliği, bulaşıcı hastalıklar, terörizm ulusal ve uluslararası güvenliğin merkezinde yer alan konular arasında sayılmıştır. Fakat artan jeopolitik rekabet, milliyetçilik ve popülizm bu sorunların çözümünü zorlaştırmaktadır. Belgede vurgulanan diğer bir nokta dünyanın bu sorunlarla mücadele adına ABD'nin liderlik rolüne duyduğu ihtiyaçtır. Belgede Soğuk Savaş dönemi ile bir karşılaştırma yapılarak günümüz dünyasında Demokrasiler ve Otokrasiler arasında yaşanan bir mücadelenin olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bu belgede Çin ve Rusya'ya geniş bir şekilde yer verilerek ABD'nin amacının rekabette Çin'i geri de bırakmak ve Rusya'yı kısıtlamak olduğu vurgulanmıştır.⁶⁹

ABD'nin 2022 yılında yayınladığı diğer stratejik belge ise Arktik ile ilgilidir. Arktik Bölgesi İçin Ulusal Strateji başlığı ile yayınlanan bu belgede Arktik bölgesinde ABD'nin çıkarlarını savunmak anavatan (homeland) ile eşdeğer tutulmuştur. Bu belgede Arktik bölgesinde yaşanan iklim değişikliklerine, iklim değişikliğinin bölgede yaşayan insanlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya ve bölge için işbirliğine yer verilmiştir. Fakat işbirliğinin önündeki en büyük engel ise bölgedeki stratejik rekabetin artmasıdır. Rusya'nın bu

⁶⁹ The White House, National Security Strategy October 2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/12/fact-sheet-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (08.06.2024).



rekabeti arttırdığı iddia edilmektedir. Ayrıca Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yapmış olduğu askeri operasyonların ABD ile Rusya arasında iş birliğini imkânsız hale getirdiği vurgulanmıştır.⁷⁰

6. Sonuç

Soğuk Savaş döneminin bir ürünü olan “ulusal güvenlik” kavramı ABD'nin dış politikalarını oluşturma sürecinde temel referans kaynağı olmuştur. ABD'de kabul edilen ilk ulusal güvenlik yasası ile beraber ABD'nin ulusal güvenliği dönemin koşullarına uygun olarak yeniden yapılandırılmış ve ulusal güvenlik ile ilgili ABD'ye yeni kurumlar kazandırmıştır.

Soğuk Savaş döneminde gerek ABD'nin izlemiş olduğu güvenlik politikaları gerek yayımlanmış olduğu strateji belgelerinde başlıca tehdit Sovyetler Birliği olarak görülmüştür. Bu tehditlere karşı izlenecek yöntemlerde bazen askeri unsurlar, bazen siyasi unsurlar bazen de ekonomik unsurlar ön plana çıksa da her başkanın dilinde Sovyetler Birliği ve komünizm tehlikesi yer almıştır.

Soğuk Savaş sonrası uluslararası sistemdeki değişimler, ABD'nin dış politikasına ve ulusal güvenlik politikalarına da yansımıştır. Hazırlanan ulusal güvenlik stratejilerine ABD'nin güvenlik tehdidi algılamaları ve tehdit algılamalarına bağlı olarak güvenliğe ilişkin tedbirler de değişmiştir. 11 Eylül Saldırılarından sonra ABD ulusal güvenliğine yönelik başlıca tehdit radikal İslam ve uluslararası terörizm olarak görülmüştür. Bu tehditlerle mücadele hedefine yönelik askeri unsurlar üzerinde odaklanılmıştır. Obama döneminde ise ABD'nin her alanda liderliğine vurgu yapılarak askeri gücün yanında diplomasi de kullanılacağı vurgusu sıkça yapılmıştır.

ABD'nin ulusal güvenlik strateji belgelerinde sıkça vurgulanan demokratik değerler ve insan hakları, ABD dış politikasının resmi söyleminin temel taşları arasında yer almaktadır. Bu belgelerde, ABD'nin uluslararası arenada özgürlük, adalet ve insan haklarına dayalı bir dünya düzeni kurma hedefi sıkça dile getirilir. Özellikle Soğuk Savaş döneminden itibaren, ABD'nin ulusal güvenlik politikaları, liberal demokrasi ve insan hakları gibi değerlerin korunmasını ve yayılmasını amaçlayan bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Ancak, bu söylemin uygulamaya nasıl

⁷⁰ The White House, National Security For Arctic Region October 2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/07/fact-sheet-the-united-states-national-strategy-for-the-arctic-region/> (08.06.2024).



yansıdığına bakıldığında, ABD'nin dış politika uygulamalarının ve ulusal güvenlik konseptinin aslında çoğu zaman stratejik çıkarlara odaklandığı görülmektedir. Bu durum, ABD dış politikasında belirgin bir çelişkiye işaret etmektedir.

Özellikle Soğuk Savaş döneminde, ABD'nin Sovyetler Birliği'ne karşı geliştirdiği çevreleme politikası, demokratik değerlerin savunulması ve yayılması iddiasıyla desteklenmiş, ancak pratikte stratejik önceliklerin ağır bastığı bir dizi politika benimsenmiştir. Örneğin, ABD, stratejik olarak önemli kabul edilen, ancak otoriter rejimler tarafından yönetilen ülkeleri desteklemiş; bu ülkelerdeki demokrasi eksikliği ve insan hakları ihlalleri göz ardı edilmiştir. Truman Doktrini kapsamında Yunanistan'a yapılan askeri yardımlar, bu tür stratejik çıkarlara dayalı politikaların en bariz örneklerinden biridir. Her iki ülke de dönemin koşullarında demokratik olmayan rejimler tarafından yönetilmekteydi, ancak ABD için bu ülkelerin stratejik konumları, demokratik ideallerden daha önemli hale gelmiştir. Bu çelişki, Soğuk Savaş sonrası dönemde de devam etmiştir. 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından şekillenen ulusal güvenlik stratejileri, küresel terörizmle mücadeleye odaklanmış ve bu mücadele kapsamında birçok bölgede askeri müdahaleler gerçekleştirilmiştir. Bu müdahaleler, demokratikleşme ve insan haklarını teşvik etme söylemiyle meşrulaştırılmış olsa da asıl amaç çoğunlukla ABD'nin stratejik çıkarlarını korumak ve genişletmek olmuştur. Örneğin, Afganistan ve Irak'ta gerçekleştirilen askeri operasyonlar, bölgedeki stratejik kontrolü sağlamak ve enerji kaynaklarını güvence altına almak gibi motivasyonlarla açıklanabilir. Bu müdahalelerin sonucu olarak, bölgede istikrarsızlık ve insan hakları ihlalleri artmış, demokrasi vaadi ise çoğunlukla gerçekleşmemiştir.

ABD'nin bu ikircikli tutumu, uluslararası toplumda güvenilirliğini zayıflatmakta ve eleştirilere neden olmaktadır. Demokratik değerler ve insan hakları, ABD'nin ulusal güvenlik stratejilerinde sürekli olarak dile getirilse de bu değerler sıklıkla stratejik çıkarların gölgesinde kalmaktadır. Bu durum, ABD dış politikasının hem içsel bir tutarsızlıkla malul olduğunu hem de uluslararası arenada ABD'nin meşruiyetini zedelediğini göstermektedir. Sonuç olarak, ABD'nin demokratik değerler ve insan haklarını savunma iddiası ile dış politikadaki stratejik



çıkar odaklı yaklaşımı arasındaki bu çelişki, uluslararası düzeydeki eleştirilerin başlıca kaynağı olmaya devam etmektedir.

Extended Summary

This article analyses the transformation, continuity and change in the national security policies of the United States of America (USA) from 1947 to the present. The main focus of the study is to understand how threat perceptions and the measures taken against these threats have evolved in US national security strategies. With the 1947 enactment of the National Security Act, it is accepted that national security policies in the United States officially began to take shape. With this law, national security became one of the main pillars of the US foreign policy and this concept turned into an ideology during the Cold War.

This study analyses the national security policies of the US through historical and descriptive methods. In this context, the national security strategy documents published by the US are analysed and the security threats in these documents are evaluated in the light of the foreign policy doctrines of the US presidents. The main sources used in the research are the official national security strategy documents published by the US, and through these documents, it is revealed in detail how the US national security understanding has been shaped and how it has changed over time.

The research findings show that the US national security policy during the Cold War period was shaped against the Soviet Union. With the onset of the Cold War, US security policies centred around two main objectives: the protection of liberal democratic values and the prevention of communist expansion. In this context, US national security strategies included military, political and economic measures to contain the Soviet Union. For example, initiatives such as the Truman Doctrine and the Marshall Plan were considered as part of the US global strategy against the Soviet threat.

Following the end of the Cold War, the US understanding of national security was reshaped by the rise of radical Islam and international terrorism. The attacks of 11 September 2001 marked a radical turning point in US national security policies. Following this event, the US adopted a security strategy focusing on combating international terrorism. This new



strategy, which was shaped under President George W. Bush, includes pre-emptive strike policies against the threat of terrorism and large-scale military interventions against global terrorism.

Another finding of the study is the existence of continuous elements in the US national security policies. The study found that the US has emphasised democratic values and human rights in its national security strategies in every period, but these values have been shaped by pragmatic approaches in practice. For example, during the Cold War, the US supported non-democratic regimes with strategic positions, which led the US to pursue a contradictory policy in the international arena.

In the Obama era, on the other hand, the US national security strategies were reshaped by giving more importance to diplomacy and international cooperation in addition to military power. In this period, issues such as combating global terrorism, climate change and nuclear non-proliferation were identified as priority security threats. Moreover, it was emphasised that the US should assume a leadership role in maintaining international order.

In conclusion, this study reveals how US national security policies have adapted to changing threat perceptions and global developments over time. Although there have been significant changes in US security strategies since 1947, democratic values and human rights discourse have always been at the core of these strategies. This situation shows that US national security policies are shaped around both adaptation to the changing world order and the basic principles that are in continuity. The research also constitutes an important reference point for making predictions about the future national security policies of the United States.

Kaynakça

Ataç, K, Kutlu ve Çam, M, Mehmet. "Soğuk Savaş: Amerikan Büyük Stratejisi, Johnson Doktrini ve Kıbrıs", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 16, sy. 35 (2020): 595-634.

Atay, Mehmet. "Amerika Birleşik Devletleri'nin Milli Güvenlik Örgütlenmesi", *Avrasya Dosyası*, 6, (2000): 106-120.

Bett, K. Richard. *U.S National Security Strategy: Lenses and Landmarks*, New Jersey: Princeton University, 2004.



- Biesinger, Raymond. "Neither leading nor ceding America's bitter internal politics have made economic diplomacy harder", *The Economist*, 2015, <https://www.economist.com/special-report/2015/10/01/neither-leading-nor-ceding> (01.04.2024).
- Birdişli, Fikret. "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, sy. 31, (2011): 149-169.
- Birdişli, Fikret. *Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik: Kavram, Teori, Uygulama*, 2. bs. Ankara: Seğki Yayıncılık, 2016.
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia. "Ronald Reagan." *Encyclopedia Britannica*, October 3, 2024. <https://www.britannica.com/biography/Ronald-Reagan> (06.10.2024).
- Cavanaugh, M, Jeffrey. "From the "Red Juggernaut" to Iraqi WMD: Threat Inflation and How It Succeeds in the United States", *Political Science Quarterly*, 122, sy. 4 (2007):555-584
- Dockrill, Saki. *Eisenhower's New-Look National Security Policy, 1953-61*. London: Macmillan Press, 1996.
- Enthoven C, Alain ve Smith K Wayne. *How Much Is Enough? Shaping the Defense Program, 1961–1969*, Washington: RAND Corporation, 1971.
- Erhan, Çağrı. "ABD'nin Ulusal Güvenlik Anlayışı", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi*, 56, sy. 4 (2001): 78-93.
- Federation of American Scientist, "NCS 162/2", <https://irp.fas.org/offdocs/nsc-hst/> (11.08.2024)
- Giglio, H, James ve Rabe, G, Stephen. *Debating The Kennedy Presidency*, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, 2003.
- Goldgeier, James, and Suri, Jeremi. "Revitalizing the U.S National Security Strategy", *The Washington Quarterly*, 38, sy.4 (2016): 35-55.
- Halliday, Fred. *The Making of Second Cold War*, New York: Verso, 1989.
- Hooks,W. Steven ve Spainer W. John. *Amerikan Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşından Günümüze*, ev.: zge Zihnioğlu, İstanbul: İnkılap Yayınevi, 2016.
- Isaacson, Walter ve Thomas, Evan. "The Wise Men: Six Friends and The World They Made" New York Simon & Schuster, 1986.
- İsmail Ermağan, "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde ABD Dış Politikası - Obama Dönemi ve Ak Parti", *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 3, sy.2 (2012): 21-35.
- JFK Presidential Library And Museum, "Cold War", <https://www.jfklibrary.org/learn/about-jfk/jfk-in-history/the-cold-war>, (11.07.2024)
- Ko, şanlı.Bahadır. "Arzın Merkezine Seyahat: ABD Ulusal Güvenlik Konseyi", *Avrasya Dosyası*, sy.2 (2005): 240-262
- Marcella, Gabriel. *Affairs of State: The Interagency And National Security*, Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College, 2008.



- Miller Center, “Gerald Ford: Foreign Affairs”, John Robert Greene, <https://millercenter.org/president/ford/foreign-affairs> (10.08.2024)
- Miller Center, “Presidential Speeches, Lyndon B. Johnson”, <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/may-2-1965-report-situation-dominican-republic> (12.07.2024)
- National Security Archive, “National Security Act Amendments of 1949”, <https://nsarchive.gwu.edu/document/28655-document-11-national-security-act-amendments-1949-10-august-1949> (11.07.2024).
- Nevins, Allan ve Commager, Steele, Henry. *ABD Tarihi*, Çev.: Halin İnalçık, Ankara: Doğubatı Yayınları, Ankara, 2015.
- Office of the Historian, “Kennan and Containment, 1947”, <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/kennan> (06.08.2024).
- Office of the Historian, “1977–1981: The Presidency of Jimmy Carter”, <https://history.state.gov/milestones/1977-1980/foreword> (06.08.2024).
- Office of The Historian, “Carter’s Foreign Policy”, <https://history.state.gov/departmenthistory/short-history/carter> (10.08.2024).
- Office of the Historian, “National Security Act of 1947”, [https://history.state.gov/milestones/1945-1952/national-security-act#:~:text=The%20National%20Security%20Act%20of,National%20Security%20Council%20\(NSC\)](https://history.state.gov/milestones/1945-1952/national-security-act#:~:text=The%20National%20Security%20Act%20of,National%20Security%20Council%20(NSC)) (10.08.2024)
- Office of The Historian, “NCS-68, 1950”, <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/NSC68#:~:text=NSC%2D68%20outlined%20a%20variety,the%20United%20States%20to%20attain>, (12.07.2024)
- Office of The Historian, “The Limited Test Treaty, 1963”, <https://history.state.gov/milestones/1961-1968/limited-ban>, (10.08.2024).
- Office of The Historian. The “Eisenhower Doctrine, 1957”, <https://history.state.gov/milestones/1953-1960/eisenhower-doctrine>, (10.08.2024).
- Office of The Secretary of Defense, “National Security Strategy of the United States 1987”, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).
- Office of the Secretary of Defense, “National Security Strategy of the United States March 1990”, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).
- Office of the Secretary of Defense, “National Security Strategy of the United States of America May 2010”, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).
- Office of the Secretary of Defense, “The National Security Strategy of the United States of America September 2002”, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).



- Office of the Secretary of Defense, A National Security Strategy of Engagment and Enlargement July 1994, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy> (09.08.2024)
- Office of the Secretary of Defense, National Security Strategy of the United States August 1991, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).
- Office of the Secretary of Defense, The National Security Strategy of the United States of America February 2015, <https://history.defense.gov/Historical-Sources/National-Security-Strategy/> (09.08.2024).
- Özkan, Behlül. "Soğuk Savaş Sonrası Amerikan Dış Politikası", *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9, sy. 16 (2011): 51-91.
- Ronald Reagan Presidential Library & Museum, Address to the Nation on Defense and National Security, <https://www.reaganlibrary.gov/archives/speech/address-nation-defense-and-national-security> (10.08.2024).
- Samuels, J. Richard. "Nixon Doctrine", Britannica, <https://www.britannica.com/event/Nixon-Doctrine> (08.08.2024).
- The Carter Center, Waging Peace, Fighting Disease, Building Hope, https://www.cartercenter.org/countries/israel_and_palestine.html (06.10.2024).
- The United States House of Representatives, "Committees", <https://www.house.gov/committees> (07.06.2024)
- The White House, "National Security Council", <https://www.whitehouse.gov/nsc/> (07.06.2024).
- The White House, "President Donald J. Trump Announces a National Security Strategy to Advance America's Interests 18 December 2017" <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-announces-national-security-strategy-advance-americas-interests/> (07.06.2024).
- The White House, National Security Stragey for Arctic October 2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/07/fact-sheet-the-united-states-national-strategy-for-the-arctic-region/> (08.06.2024)
- The White House, National Security Stragey October 2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/12/fact-sheet-the-biden-harris-administrations-national-security-strategy/> (08.06.2024).
- United States Department of State, "Organization Chart", <https://www.state.gov/r/pa/ei/rls/dos/99484.htm> (10.08.2024).
- Wilson, Theodore A. 1977. *The Marshall Plan, 1947-1951*, New York: Foreign Policy Association, 1977.
- Yılmaz, Sait. *ABD İstihbaratı 1947-2013*, Ankara: Kripto Yayınevi, 2013.